

اثرسنجی اقامتگاه‌های بوم‌گردی بر اقتصاد گردشگری پایدار در شهر تیران

میثم یزدان‌شناس^۱، سیدحجت موسوی^{۲*}

^۱ دانش‌آموخته کارشناسی ارشد اکوتوریسم، گروه جغرافیا و گردشگری، دانشکده منابع طبیعی و علوم زمین، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

^۲ دانشیار، گروه جغرافیا و گردشگری، دانشکده منابع طبیعی و علوم زمین، دانشگاه کاشان، کاشان، ایران

* ایمیل نویسنده مسئول hmousavi15@kashanu.ac.ir

چکیده

اقامتگاه‌های بوم‌گردی به عنوان گونه‌ای از گردشگری سبز مبین پایداری اقتصادی جامعه میزبان و پایداری اکولوژیکی در قالب حفاظت از جاذبه‌ها و میراث طبیعی و انسانی هستند که با تداعی فرهنگ و سنت جامعه بومی، امکانات اقامتی و رفاهی را به گردشگران ارائه می‌دهد. پژوهش پیش‌رو با هدف اثرسنجی اقامتگاه‌های بوم‌گردی بر اقتصاد گردشگری پایدار شهر تیران انجام شده و از نوع کاربردی با روش‌شناسی تحلیلی و پیمایشی است که از طریق پرسشنامه و مصاحبه در قالب ۴ شاخص و ۳۷ متغیر در سال ۱۴۰۲ انجام شد. نتایج نشان داد تعداد اقامتگاه‌ها در سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۲ از ۲ به ۱۲ واحد افزایش یافته و به تبع آن تعداد شاغلین آن نیز افزایش ۵۰ درصدی داشته‌است که عمدتاً به دلیل علاقه‌مندی صاحبان اقامتگاه‌ها بوده و میزان درآمد در درجه دوم اهمیت قرار دارد. توزیع نرمال داده‌ها با ضریب ۰/۷ نشان‌دهنده همسویکی دیدگاه جامعه آماری در اثرات مثبت اقتصادی این کسب‌وکار است. نتایج آزمون t نیز مبین بالاترین اهمیت متغیرهای میزان علاقه‌مندی صاحبان اقامتگاه‌ها (۴/۲۵)، اثرگذاری ارائه موسیقی زنده سنتی (۴/۴۱) و تاثیر تغییر قیمت مواد غذایی و خدمات (۴) بر جذب گردشگر، اثرگذاری موقعیت جغرافیایی بر رونق اقامتگاه (۴/۵)، و تاثیر رفتار و تعاملات اجتماعی پرسنل بر توسعه این کسب‌وکار (۴/۱۶) است. نتایج آزمون همبستگی حاکی از ارتباط معنی‌دار و مثبت متغیرهای ارائه تولیدات محلی و غذای سنتی ($R=0/921$) و تغییرات قیمت ارز و مواد غذایی ($R=0/850$) بر اقتصاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی است. نتایج بررسی چالش‌ها مبین این موضوع است که بخش خصوصی داوطلبانه در این کسب‌وکار سرمایه‌گذاری کرده و سایر بخش‌ها در مواردی نظیر صدور مجوز و الحاق دستورالعمل‌های خاص و پیچیده، موجب کاهش رغبت صاحبان این نوع کسب‌وکار و حضور کمتر گردشگران در این اماکن شده‌اند. لذا با رفع موانع و الگوگیری از تجارب سایرین می‌توان سبب توسعه پایدار گردشگری در شهر تیران با هدف اشتغال‌زایی سبز شد.

واژه‌های کلیدی: گردشگری پایدار، اقامتگاه بوم‌گردی، بازسازی اماکن سنتی، توسعه اقتصادی، شهر تیران.

Evaluating the effectiveness of ecotourism resorts on sustainable tourism economy in Tiran City

Meysam Yazdanshenas¹, Sayyed Hojjat Mousavi*²

¹ MSc Graduate of Ecotourism, Department of Geography and Tourism, Faculty of Natural Resources and Earth Sciences, University of Kashan, Kashan, Iran

² Associate Professor, Department of Geography and Tourism, Faculty of Natural Resources and Earth Sciences, University of Kashan, Kashan, Iran

* Corresponding Author's Email: hmousavi15@kashanu.ac.ir

Abstract

Ecotourism as a type of green tourism, residences show economic stability of host society and ecological stability in form of attractions protection and natural and human heritage, which, with association of culture and tradition of indigenous community, offers accommodation and welfare facilities to tourists. The present study was conducted with aim of measuring the effect of ecotourism residences on sustainable tourism economy in Tiran, and it is of an applied type with an analytical and survey methodology that was conducted through questionnaires and interviews in form of 4 indicators and 37 variables in year 2023. Results showed number of residences increased from 2 to 12 units in 2013 to 2023, and accordingly, the number of employees increased by 50%, which is mainly due to owners' interest of residences, and amount of income is of secondary importance. Data normal distribution with a coefficient of 0.7 shows opinion agreement of statistical community on positive economic effects of this business. Also, t-test results show the highest importance of interest level of accommodation owners (4.25), effectiveness of providing traditional live music services (4.41) and effect of changing the food and services price (4) on attracting tourists, effect of geographical location on residence prosperity (4.5), and effect of the personnel behavior and social interactions on this business development (4.16). results of correlation test indicate a significant and positive relationship between variables of providing local products and traditional food ($R=0.921$) and currency and food price changes ($R=0.850$) on the economy of ecotourism resorts. Results of examining the challenges show private sector has voluntarily invested in this business and other sectors in cases such as issuing licenses and adding specific and complex instructions have caused a decrease in owners desire and fewer tourists in these places. Therefore, by removing the obstacles and following the others experiences, it is possible to develop sustainable tourism in Tiran with the aim of creating green employment.

Keywords: Sustainable Tourism, Ecotourism Resort, Reconstruction of Traditional Places, Economic Development, Tiran City.

مقدمه

در دهه‌های اخیر، زندگی همراه با توسعه و گسترش شگفت‌آور شهرنشینی و فناوری باعث شده است که نیاز به سفر، استراحت، آرامش و تفریح، بیش از هر زمان دیگری در این عصر نمود پیدا کند (کریمی، ۱۳۹۰، ۱۵۷) و موجب ظهور گردشگری و گونه‌های متعدد آن شده است. به تبع این نیاز صنعت گردشگری در جهان، توسعه چشمگیری یافته و پیامدهای اقتصادی و اجتماعی شگرفی را سبب شده است. این فعالیت اقتصادی ارتباط زیادی با انواع صنایع در پایداری اقتصاد ملی و محلی دارد، بطوریکه درآمدهای غیرمستقیم عمده‌ای را به همراه دارد و همچنین سرمایه‌گذاری خارجی و خصوصی، فرصت‌های تجاری، توسعه محلی و زیرساخت‌های عمومی را افزایش می‌دهد. علاوه بر این گردشگری یک عامل اجتماعی و فرهنگی است که شامل جابه‌جایی افراد به کشورها یا مکان‌های خارج از محل اقامتشان برای اهداف فردی یا تجاری و حرفه‌ای است (ارشد^۱ و همکاران، ۲۰۱۸، ۳). بر این اساس رشد اقتصادی و درآمد قابل‌توجه گردشگری بر توسعه پایدار جوامع تأثیر به‌سزایی می‌گذارد. از سویی میزان گردشگری و درآمد ناشی از آن با گذشت زمان در کل جهان افزایش یافته است (سلمانی و احمدیان، ۱۴۰۱، ۴۸). لذا این صنعت به یک واقعیت مهم اجتماعی تبدیل شده و پاسخی به نیاز فطری جستجوگران، جهت‌آشنایی با فرهنگ ملت‌ها و لذت‌بردن از بافت‌های ساده و درعین‌حال زیبای تاریخی، گریز از زندگی پرهیاهوی ماشینی و زدودن خستگی‌های جسمی و روحی است (میرزائی و رضائی، ۱۳۹۶، ۹۷).

با گذشت زمان پیامدهای حاصل از توسعه توریسم و ورود شاخص‌های پایداری نظیر رفاه اجتماعی، توسعه اقتصادی و حفاظت از محیط زیست به گردشگری سبب ظهور رویکردی نوین به در بهره‌برداری‌های پایدار از میراث طبیعی و انسانی همراه با حفاظت از آنها به نام گردشگری سبز (پایدار) شده است. بنابراین گردشگری سبز به عنوان دیدگاهی جدید در راستای تأمین اهداف توسعه پایدار (کورکانا^۲ و همکاران، ۲۰۲۰، ۱۲۹) به دنبال تحقق شاخص‌هایی نظیر حفاظت از محیط زیست (آدامچیک^۳، ۲۰۲۰، ۴۱) و حمایت از فرهنگ و بقاء جامعه میزبان است (ترن و ژان^۴، ۲۰۲۱، ۱۲۵) که می‌تواند ضمن به حداقل رساندن اثرات منفی بر زیست بوم، اشتغال‌زایی، ایجاد درآمد و به تبع آن پایداری اقتصادی جوامع گامی بردارد که این خود نیز تلاطم حیات گردشگری را سبب می‌شود (بنزافشان و همکاران، ۱۳۹۶؛ صادقی و کوراوند، ۱۴۰۱، ۳۹). گردشگری تاریخی-فرهنگی نوعی از گردشگری پایدار و سبز است که برای شناخت تمدن، فرهنگ، آداب‌ورسوم و سنت‌های یک گروه، جامعه، شهر یا یک کشور از طریق بازدید بناهای باستانی و معماری دوره‌های مختلف تاریخی، موزه‌ها و شرکت در جشنواره‌های هنری انجام می‌شود (یغفوری و همکاران، ۱۳۹۲، ۷۴). گردشگری تاریخی و فرهنگی خواهان آشنایی با فرهنگ مناطق مختلف و کاوش در چشم‌اندازهای فرهنگی جوامع انسانی و درک آن‌ها است و ارزش‌های معنوی بسیار زیاد برای آن قوم و جاذبه‌ای برای دیگران است و در نتیجه باعث جلب و جذب دیگران برای بازدید و شناخت آن جاذبه‌ها و آثار می‌شود (ساعی و همکاران، ۱۳۸۹، ۷۸). این نوع گردشگری برای آشنایی با میراث‌های هنری، فرهنگی، آداب‌ورسوم و بناهای تاریخی با اهداف گوناگون از جمله آموزشی و پژوهشی صورت می‌گیرد (شمس و امینی، ۱۳۸۸). این هیجان به‌وسیله آثار هنری تاریخی، علمی، سبک زندگی یا میراثی است که از طرف جامعه میزبان، منطقه، گروه یا مؤسسات مطرح می‌شود (افخمی، ۱۳۸۶، ۱۷). از نظر فنی گردشگری فرهنگی شامل حرکت انسان برای دیدن جاذبه‌های فرهنگی خاص همچون مکان‌های میراث فرهنگی، نشانه‌های زیباشناختی و فرهنگی، هنرها و نمایش‌ها که در خارج از مکان معمولی سکونت قرار دارد می‌شود (پاپلی یزدی و سقایی، ۱۳۸۵).

امروزه نمونه‌های متعددی از رشد و توسعه صنعت گردشگری پایدار و سبز از جمله دهکده‌های گردشگری، اقامتگاه‌های بومگردی و مجموعه‌های تفریحی و سرگرمی در مناطق گوناگون ایران وجود دارد، که هر کدام برحسب پتانسیل‌های موجود از طرح‌ها و راهکارهای خاصی بهره گرفته‌اند (ساعی و همکاران، ۱۳۸۹، ۷۱). در ایران، اقامتگاه‌های بومگردی با توجه به اهداف و تاریخچه شامل خانه‌های سنتی، کاروانسرا، باغ‌های قدیمی، رستوران‌های سنتی و کافه‌های قدیمی هستند. درواقع از حدود یک دهه قبل، واحدهای اقامتی بوم‌گردی و سنتی به‌تدریج در بسیاری از نقاط ایران به وجود آمدند. به همین منظور در برخی نقاط اماکن تاریخی تحت مرمت و بازسازی قرار گرفته و در برخی نقاط دیگر نیز برخی از اماکن در حال ساخت‌وساز هستند که این سازه‌ها اغلب به سبک سنتی هستند. معمولاً سازه‌های سنتی با دارا بودن فضاهای کافی و شکل خاص معماری، دارای روح و حیات بوده و تقریباً تمام افراد بازدیدکننده از این اماکن لذت می‌برند. این اماکن دارای ساختاری هستند که از لحاظ گرمایشی و سرمایشی و استراحت و راحتی گردشگر بسیار موردتوجه قرار گرفته‌اند (پاشازاده و همکاران، ۱۳۹۷، ۳۱۲).

1 Arshad
2 Korkuna
3 Adamchik
4 Tran & Xuan

ساخت اقامتگاه‌های بومگردی و مرمت اماکن تاریخی با هدف اقتصادی اشتغال و درآمدزایی همچنین می‌تواند به توسعه گردشگری کمک کند. اماکن تاریخی جذابیت بسیاری برای گردشگران داخلی و خارجی دارند و با توجه به افزایش علاقه به سفر و کاوش فرهنگی، تعداد گردشگرانی که به این اماکن سفر می‌کنند رو به افزایش است. ساخت و مرمت اماکن تاریخی باعث افزایش جذابیت گردشگری منطقه می‌شود و در نتیجه، درآمدزایی و ایجاد فرصت‌های اقتصادی برای جامعه محلی را تسهیل می‌کند. در سطح بین‌المللی نیز ساخت و مرمت اماکن تاریخی باهدف اقتصادی یک فعالیت مهم و پر بار بوده است. این فعالیت به‌منظور حفظ و نگهداری اماکن تاریخی و فرهنگی، ایجاد فرصت‌های اقتصادی برای جوامع محلی و توسعه گردشگری صورت می‌گیرد. از سویی علل و دلایل افزایش و یا کاهش گرایش به این نوع کسب کار به صورت تجمیع مورد ارزیابی قرار نگرفته و به‌خوبی مشخص نیست، چراکه اشراف کلی بر عوامل این گرایش‌ها می‌تواند در برنامه‌ریزی اقتصادی و اجتماعی برای آینده مورد توجه قرار گیرد.

مطالعاتی با موضوعیت اقامتگاه‌های بومگردی و اثرات اقتصادی آنها در سطح بین‌المللی انجام شده است به‌طوری‌که رسپاتی^۱ و همکاران (۲۰۱۷) در مناطق حاشیه‌ای تایوانمانگو^۲، کوت‌کویک و جووانویک^۳ (۲۰۱۷) در اقامتگاه‌های بومگردی صربستان، وو^۴ و همکاران (۲۰۱۹) در بوم‌گردیهای تایوان، نپان^۵ و همکاران (۲۰۲۱) در منطقه بهادر-تماچی^۶ نیپال به بررسی علل گرایش و تأثیرات اقتصادی و ایجاد اشتغال و نیازهای توریست‌های بوم‌گرد پرداختند و جملگی به آثار مثبت و اثرگذاری این‌گونه سکونتگاه‌ها در اقتصاد و حفظ فرهنگ تأکید کردند. به همین ترتیب در ایران نیز عنابستانی و همکاران (۱۳۹۷) در روستای رادکان شهرستان چناران، محمدی و همکاران (۱۴۰۱) در روستاهای شهرستان رشت، عباسی و همکاران (۱۴۰۱) در بن رود اصفهان، لهونیان و همکاران (۱۴۰۲) در نواحی روستایی پیرامون تالاب زریوار شهرستان مریوان، و حقانی و همکاران (۱۴۰۲) در مناطق روستایی مازندران به بررسی اثرات اقتصادی اقامتگاه‌های بومگردی پرداختند، اما کمتر به علل گرایش به این‌گونه کسب‌وکار توجه شده است. حجت شمایی و جوان (۱۴۰۱) با واکاوری اثرات اکوتوریسم بر پایدار محیط زیستی نواحی روستایی در شهرستان رودبار، اکوتوریسم را به عنوان بنیانی برای توسعه گردشگری سبز در نواحی روستایی بیان کردند. فال سلیمان و همکاران (۱۴۰۱) با تحلیل اقتصاد گردشگری کویر و بیان چالش‌های آن در توسعه سکونتگاه‌های روستایی در خراسان جنوبی، بیان کردند آرامش روحی و روانی، چشم‌اندازهای خاص کویر مهمترین مزیت، و شرایط نامطلوب دمایی و گردوغبار مهمترین موانع توسعه گردشگری هستند. صادقی و کوراوند (۱۴۰۱) با تحلیل وضعیت شاخص‌های گردشگری سبز در مناطق روستایی کوه‌رنگ، بیان نمودند که شاخص‌های امنیت، سننهای فرهنگ و محلی، فناوری و اینترنت و مدیریت پسماند و زباله وضعیت مطلوب داشتند و ایجاد اقامتگاه و دهکده گردشگر، مدیریت و تدوین قوانین، فرهنگ‌سازی و آموزش، مشارکت محلی، توسعه و توزیع مناسب خدمات، و حفاظت از محیط زیست مهمترین راهبردهای گردشگری سبز هستند.

همانگونه که از نتایج مطالعات پیشین برمی‌آید اقامتگاه‌های بومگردی به عنوان نمونه‌ای از گردشگری پایدار و اثرات اقتصادی آنها که در بسیاری از موارد مطلوب و مثبت هستند مورد پژوهش قرار گرفته‌اند، اما دلایل گرایش به این کسب و کار، روند رو به رشد ایجاد بومگردی‌ها طی دهه حاضر، و همچنین اثرسنجی توسعه بومگردی‌ها بر اقتصاد پایدار محلی کمتر مورد توجه قرار گرفته است. در همین راستا، شهر تیران با پیشینه تاریخی از مناطق پرتردد غرب استان اصفهان می‌باشد که از نظر توجه به کسب‌وکارهای توریسم‌محور جایگاه ویژه‌ای پیدا نموده است و این واحدهای اقتصادی که عمدتاً از بازسازی اماکن قدیمی و یا ایجاد سازه‌های جدید با الهام از بافت سنتی هستند، افزایش داشته‌اند. این واحدها ذاتاً به نوبه خود موجباتی را فراهم می‌کنند که شبکه‌ای از امور مختلف را در برمی‌گیرد، بنابراین این افزایش و گسترده‌گی ممکن است با اشتغال‌زایی در ارتباط مستقیم و غیرمستقیم باشد. در واقع شناخت عوامل مؤثر در احداث اماکن سنتی یا ترمیم بافت‌های قدیمی می‌تواند در جهت برنامه‌ریزی بهتر این‌گونه مشاغل با هدف اقتصاد توریسم‌محور مؤثر واقع گردد. در این خصوص شهر تیران نیز به‌طور گسترده متأثر از ایجاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی و پیامدهای حاصل از آن است. با این‌وجود هنوز عوامل اثرگذار در گرایش به این کسب‌وکار و اثرات اقتصادی ناشی از آن در منطقه مورد ارزیابی قرار نگرفته است. لذا این پژوهش که در سال ۱۴۰۲ در شهر تیران انجام شده است درصدد پاسخ به سؤالات زیر است، (۱) ساخت‌وساز و یا ترمیم اماکن سنتی و اقامتگاه‌های بوم‌گردی گردشگر‌محور طی دهه‌های اخیر چه روندی داشته است؟، (۲) چه عوامل و گرایش‌هایی موجب ترمیم و

1 Respati

2 Tawangmangu

3 Cvetkovic& Jovanovic

4 Wu

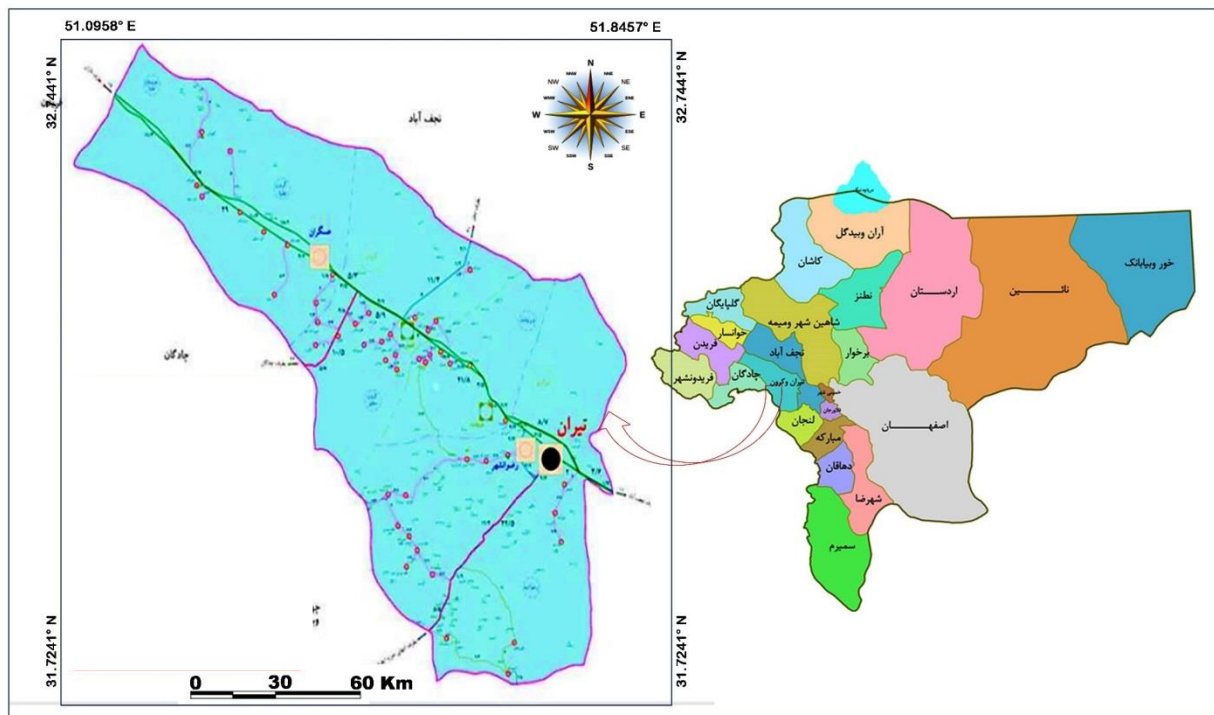
5 Neupane

6 Bhadaure-Tamagi

ایجاد اماکن سنتی و اقامتگاه‌های بوم‌گردی شده است؟ و (۳) بازسازی خانه‌های سنتی و ایجاد اقامتگاه‌های بوم‌گردی چه تأثیری بر توسعه اقتصادی منطقه دارد؟.

مواد و روش‌ها

شهرستان تیران و کرون با جمعیتی برابر با ۱۰۱۳۱۴ نفر (طبق سرشماری مرکز آمار ایران در سال ۱۴۰۰)، و وسعتی حدود ۱۶۹۸ کیلومترمربع در غرب استان اصفهان در موقعیت جغرافیایی ۵۱/۰۹ تا ۵۱/۸۵ طول شرقی و ۳۱/۷۲ تا ۳۲/۷۴ عرض شمالی واقع شده است. طبق گزارش وبگاه فرمانداری شهرستان، تیران و کرون دارای ۳ شهر، ۲ بخش، ۴ دهستان و ۶۰ روستا می‌باشد (وبگاه فرمانداری شهرستان تیران، ۱۴۰۱). شهر تیران نیز در موقعیت جغرافیایی ۵۱ درجه و ۹ دقیقه طول شرقی و ۳۲ درجه و ۴۲ دقیقه عرض شمالی و در ارتفاع ۱۶۴۰ متری از سطح دریا قرار گرفته است (شکل ۱).

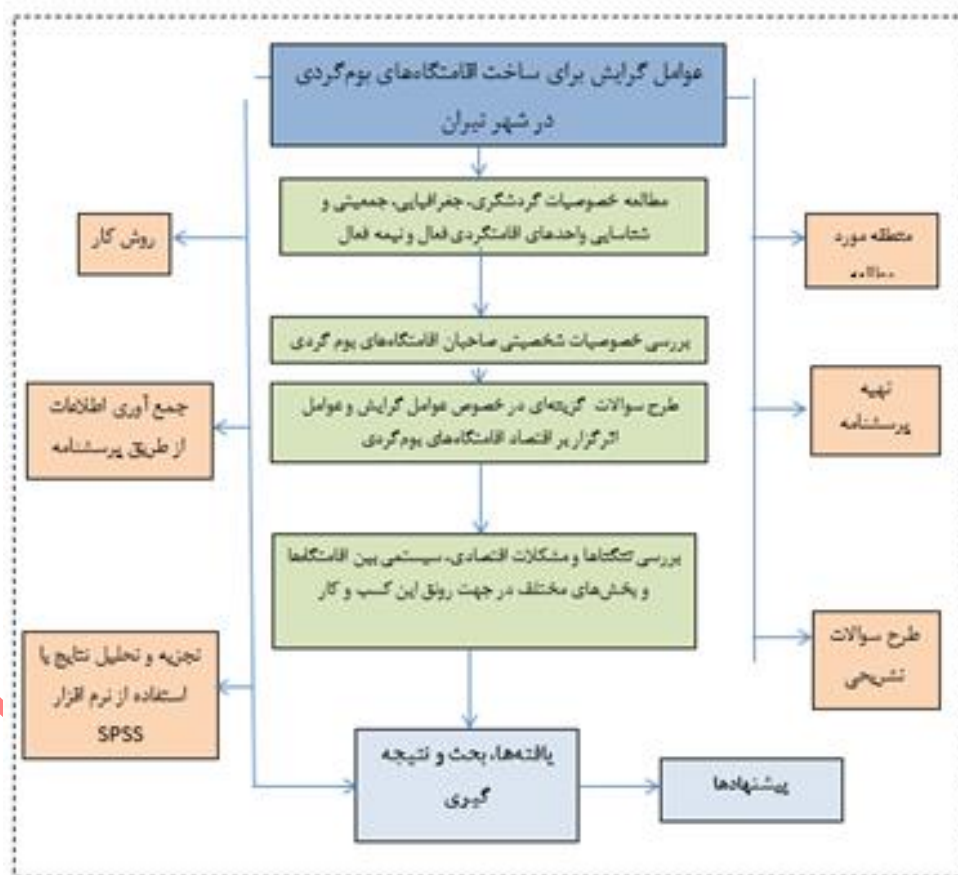
شکل ۱- موقعیت جغرافیایی شهرستان تیران و کرون در استان اصفهان

در حال حاضر در شهر تیران ۱۲ واحد بوم‌گردی شامل اقامتگاه سنتی طهران، اقامتگاه تیگران، اقامتگاه وجین، عمارت حاج سلیمان، اقامتگاه سنتی سرای مهر، اقامتگاه سنتی آبشار، عمارت عباسی، اقامتگاه شهر زیرزمینی، اقامتگاه سنتی جاجا، اقامتگاه سنتی گوهر، اقامتگاه میراث فرهنگی، اقامتگاه په وجود دارد که در ایام گوناگون سال پذیرای گردشگران هستند. مهمترین جاذبه‌های تاریخی تیران نیز شامل قلعه تاریخی قمیشلو، شهر زیرزمینی کرد علیا، درب‌های سنگی، برج کبوترخانه تندران و خمیران، قلعه تاریخی جاجا، قلعه تاریخی عباس آباد، آسیاب زیرزمینی شهر تیران و مسجد تاریخی جاجا می‌باشد (شکل ۲).

			
اقامتگاه سنتی میراث فرهنگی	عمارت حاج سلیمان	اقامتگاه تیگران	اقامتگاه سنتی طهران
			
ورودی قلعه و اقامتگاه حسن آباد	اقامتگاه سنتی عباسی	اقامتگاه سنتی روستای کردعلیا	اقامتگاه سنتی سرای مهر
			
برج کبوترخانه تندران	درب‌های سنگی	شهر زیرزمینی کردعلیا	قلعه عباس آباد
			
مسجد تاریخی جاجا	آسیاب زیرزمینی شهر تیران	قلعه قمیشلو	قلعه جاجا

شکل ۲- اقامتگاه‌های بومگردی و جاذبه‌های تاریخی شهر تیران

پژوهش پیش‌رو از نوع کاربردی و روش‌شناسی آن تحلیلی و پیمایشی است که در بهار و تابستان سال ۱۴۰۲ هجری شمسی از طریق مصاحبه رودرو در اقامتگاه‌های بوم‌گردی شهر تیران انجام شد. شکل (۳) مدل مفهومی و فرایند انجام پژوهش را نشان می‌دهد. جامعه آماری در این پژوهش صاحبان کسب و کار دخیل در بخش گردشگری اقامتگاه‌های بوم‌گردی فعال/نیمه فعال هستند. در رابطه با عوامل گرایش به این صنعت و فعالیت با مصاحبه از افراد دخیل در این امر میزان تجارب، تحصیلات و خصوصیات فردی افراد نیز مورد بررسی گرفت. با توجه به اینکه تعداد واحدهای و اقامتگاه‌های بوم‌گردی فعال و نیمه فعال شهر تیران ۱۲ واحد می‌باشد، لذا برای انجام پژوهش تمام جامعه آماری مورد ارزیابی قرار گرفت. ابزار جمع‌آوری داده برای این پژوهش از طریق تهیه پرسشنامه محقق ساخته با ۳۲ سؤال ۵ گزینه‌ای برای ارزیابی وضعیت کسب‌وکار توریست محور مبتنی بر ماهیت پژوهش و همچنین سؤالات تشریحی در خصوص عوامل انگیزشی، ظرفیت‌ها، کمبودها، موانع، مشکلات و چالش‌ها و راهکارهای بهبود و رونق کسب‌وکار مطرح می‌باشد. پاسخ به سؤالات چندگزینه‌ای پرسشنامه بر مبنای دامنه طیف لیکرت از خیلی کم (ارزش ۱) تا خیلی زیاد (ارزش ۵) تعریف شد. پرسشنامه تهیه‌شده شامل بخش اطلاعات فردی گروه پرسش‌شونده و بخش اطلاعات مربوط به کسب‌وکار توریست محور است (جدول ۱).

شکل (۳) مدل مفهومی و فرایند انجام پژوهش

جدول ۱- متغیرهای مورد سنجش در پرسشنامه کسب‌وکار گردشگر محور اقامتگاه‌های بوم‌گردی

ردیف	نوع سوال	گویه
۱	بند لیکرت (گزینه‌ای طیف)	میزان علاقه‌مندی شما به کسب‌وکار اقامتگاه‌های بوم‌گردی چقدر است؟
۲		تجربه کاری برای شروع کسب‌وکار گردشگر محور مؤثر است.
۳		دارا بودن مدرک تحصیلی تخصصی با رونق اقتصادی این کسب‌وکار در ارتباط می‌باشد.
۴		تعداد واحدهای توریست محور طی دهه اخیر افزایش یافته است.
۵		درآمد بالا علت گرایش به این کسب‌وکار است.

۶	این کسب‌وکار بر ایجاد اشتغال در این منطقه تأثیرگذار بوده است.
۷	حمایت بخش‌های دولتی باعث بهبود این کسب‌وکار شده است.
۸	با افزایش سرمایه‌گذاری در این کسب‌وکار، درآمد هم متناسب با آن افزایش می‌یابد.
۹	این کسب‌وکار بر عملکرد اقتصادی سایر اصناف و بازاریان تأثیرگذار است.
۱۰	گردشگران بافت‌های تاریخی و سنتی را به بافت‌های ساخته‌شده جدید ترجیح می‌دهند.
۱۱	خدمات ارائه‌شده به گردشگران در مدت راه‌اندازی این کسب‌وکار ارتقاء یافته است.
۱۲	ارائه خدمات ویژه در جذب گردشگر تأثیرگذار بوده است.
۱۳	خدماتی مانند پخش موسیقی و اجرای موسیقی زنده سنتی باعث جذب و افزایش تعداد گردشگران می‌شود.
۱۴	ارائه تولیدات محلی و غذای سنتی بر جذب گردشگر مؤثر است.
۱۵	گردشگران اغلب افراد خاصی با درآمد نسبتاً بالا در سطح جامعه هستند.
۱۶	اغلب گردشگران دارای سطح سواد بالا (مثلاً لیسانس و بالاتر) هستند.
۱۷	تغییرات قیمت ارز تأثیر زیادی بر کسب‌وکار شما می‌گذارد.
۱۸	تغییرات قیمت خدمات اقامتی بر میزان ورود گردشگران اثرگذار است.
۱۹	تغییر قیمت مواد غذایی و سایر محصولات خدماتی بر میزان جذب گردشگران مؤثر است.
۲۰	گردشگران انتظارات بالا و یا انتظاراتی که در حال حاضر غیرقابل عملی هستند، را دارند.
۲۱	گردشگران در برخی موارد نظرات و پیشنهادات و انتظارات خود را با شما مطرح می‌کنند.
۲۲	گردشگران از خدمات ارائه‌شده در محل کسب‌وکار شما راضی بوده و تعریف و تمجید می‌کنند.
۲۳	گردشگران از کلیت کار و خدمات ارائه‌شده توسط شما رضایت دارند.
۲۴	برای رونق کسب‌وکار خود از تبلیغات استفاده می‌کنید.
۲۵	تبلیغات و بازاریابی تأثیر مثبت بر کسب‌وکار شما داشته است.
۲۶	موقعیت جغرافیایی اقامتگاه بوم‌گردی می‌تواند بر رونق کسب‌وکار شما تأثیر دارد.
۲۷	نحوه برخورد و تعاملات اجتماعی پرسنل بر کسب‌وکار شما مؤثر است.
۲۸	استفاده از یک گروه خانوادگی و خویشاوندی برای پرسنل واحد سنتی تأثیر مثبتی بر جذب گردشگران و افزایش درآمد دارد.
۲۹	توسعه و رونق این کسب‌وکار در آینده بیشتر خواهد بود.
۳۰	درآمد خدمات ارائه‌شده با زمان ارائه خدمات رابطه مستقیم دارد.
۳۱	ورود سرمایه‌گذارهای غیربومی به منطقه موجب افزایش اشتغال و درآمد مردم محلی می‌شود.
۳۲	راه‌اندازی کسب‌وکار توریست محور اقامتگاه‌های بوم‌گردی موجب افزایش رفاه نسبی و رضایت اجتماعی مردم محلی می‌شود.
۳۳	آیا گردشگران مراجعه‌کننده به اقامتگاه از جامعه بومی هستند یا از مناطق گوناگون در سطح استان یا کشور هستند؟
۳۴	چه کمبودها، موانع، مضایق، مشکلات و چالش‌هایی در تداوم و توسعه این کسب‌وکار احساس می‌شود؟
۳۵	چه ظرفیت‌هایی در این نوع کسب‌وکار مغفول مانده است؟
۳۶	جایگاه دولت، برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های دولتی در توسعه کسب‌وکارهای مرتبط با گردشگری و خصوصاً ایجاد و توسعه اقامتگاه‌های بوم‌گردی چیست؟
۳۷	چه عوامل و مسائل شخصی (انگیزشی، پشتکار و غیره) را در توسعه کسب‌وکار اقامتگاه‌های بوم‌گردی مؤثر می‌دانید؟

اعتبارسنجی ابزار پژوهش از طریق روایی محتوایی و پایایی مورد ارزیابی قرار گرفت. روایی محتوایی به صورت صوری توسط متخصصان امر در دانشگاه مورد تایید قرار گرفت و نتایج پایایی پرسشنامه بر اساس آزمون آلفا کرونباخ به تفکیک سؤالات مرتبط با بخش‌های مختلف در دامنه بین ۰/۷۳۴ تا ۰/۸۶۷ قرار دارد که حاکی از پایایی قابل قبول پرسشنامه است (جدول ۲).

جدول ۲- ضرایب پایایی سؤالات مربوط به کسب‌وکار توریست محور مندرج در پرسشنامه

تعداد گویه	شماره گویه	آلفای کرونباخ
۷	۹، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۴، ۶، ۳۱	۰/۷۵۸
	ایجاد اشتغال	

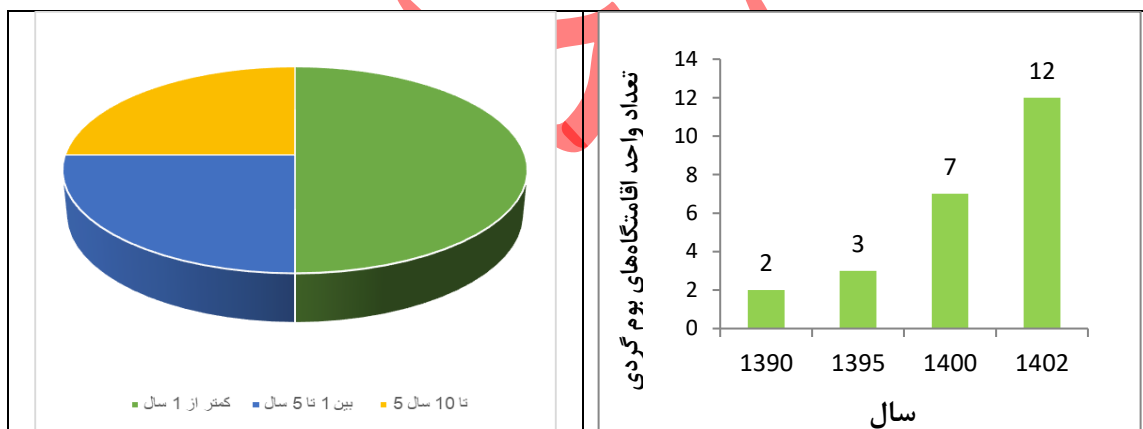
حمایت‌ها و ارتباطات	۵	۱۱، ۲۵، ۷، ۲۷، ۱۱	۰/۷۲۴
خدمات ارائه‌شده	۱۱	۱۲، ۱۳، ۱۴، ۲۳، ۲۴، ۲۰، ۲۱، ۳۰، ۳۳، ۲۶، ۱۵	۰/۸۶۷
انتظارات گردشگر	۵	۲۳، ۲۱، ۲۰، ۲۲، ۲۸	۰/۸۴۴

برای اطلاع از شرح هر گویه به جدول ۱ مراجعه شود.

پس از تکمیل پرسشنامه توسط صاحبان اقامتگاه‌های سنتی و بومگردی و بر اساس ماهیت داده‌های به‌دست‌آمده، ابتدا نرمالیزه بودن داده‌ها از طریق آزمون کلموگروف- اسمیرنوف مورد ارزیابی قرار گرفت. سپس برای تحلیل داده‌ها آزمون پارامتریک نظیر T مورد استفاده قرار گرفت. همچنین وجود ارتباط و همبستگی بین متغیرها، از طریق روش رگرسیون مورد ارزیابی قرار گرفت.

یافته‌های تحقیق

نتایج ارزیابی روند بازسازی و توسعه اقامتگاه‌های بوم‌گردی در شهر تیران نشان داد تعداد اقامتگاه‌های بوم‌گردی از ۲ واحد در سال ۱۳۹۰ به ۱۲ واحد در سال ۱۴۰۲ افزایش یافته است. این موضوع روند افزایشی ۶ برابر اقامتگاه‌های بوم‌گردی و ترمیم بافت‌های قدیمی و استفاده از اماکن سنتی و به تبع آن توسعه کسب‌وکارهای توریست محور در طی یک سال اخیر را نشان می‌دهد. مدت‌زمان اشتغال به کسب‌وکار توریست محور نشان می‌دهد که ۵۰ درصد آن بسیار جدید بوده و در حدود ۱ سال اخیر ایجاد شده و فعالیت خود را شروع کرده‌اند. ۵۰ درصد دیگر بین ۱ تا ۵ و بعضاً بیش از ۵ سال است که به این حرفه اشتغال دارند. کمتر از ۱ سال، بین ۱ تا ۵ سال، ۵ تا ۱۰ سال به ترتیب با فراوانی ۵۰، ۲۵ و ۵۰ درصد می‌باشد (شکل ۴).

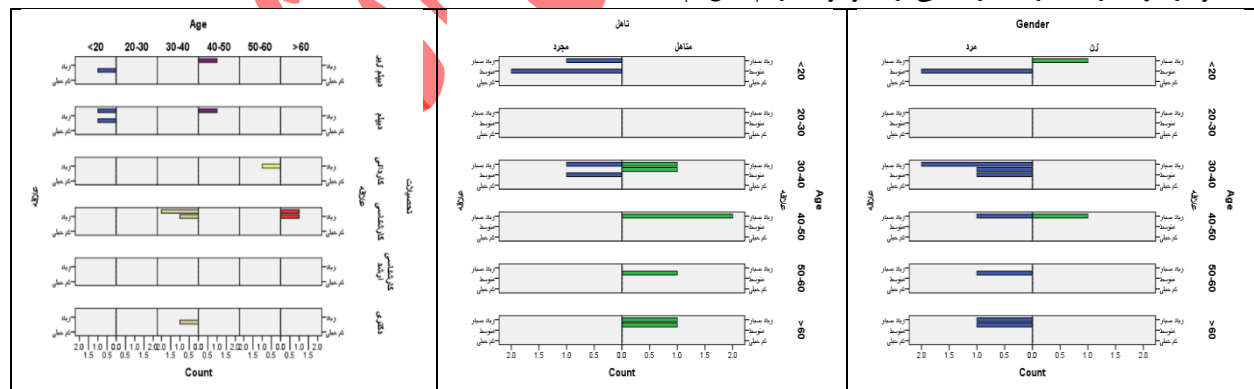
شکل ۴- روند تغییر تعداد واحدهای بوم‌گردی طی یک دهه اخیر (راست) و مدت‌زمان اشتغال افراد صاحبان این کسب‌وکار (چپ)

ارزیابی از خصوصیات جمعیت‌شناختی صاحبان کسب‌وکار نشان داد که ۸۴ درصد افراد دارای جنسیت مرد و ۱۶ درصد نیز زن هستند. از سویی ۵۸ درصد افراد نیز مجرد هستند. ارزیابی رده سنی نشان داد که مالکان اقامتگاه‌های بوم‌گردی از رده‌های سنی مختلفی در این حرفه مشغول به فعالیت هستند به طوری که ۲۵ درصد افراد زیر ۳۰ سال و ۱۷ درصد افراد نیز در رده سنی بالاتر از ۶۰ سال قرار دارند. فراوانی افراد با سن کمتر از ۳۰ سال، ۳۰ تا ۴۰، ۴۰ تا ۵۰، ۵۰ تا ۶۰ و بیشتر از ۶۰ به ترتیب ۲۵، ۳۳، ۱۷، ۸ و ۱۷ درصد می‌باشد. همچنین از نظر مدرک تحصیلی درصد فراوانی بیشتر افراد صاحبان کسب‌وکار یعنی ۴۲ درصد دارای مدرک کارشناسی هستند. مقاطع تحصیلی زیر دیپلم، دیپلم، کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری به ترتیب با فراوانی ۱۷، ۲۵، ۸، ۴۲، ۰ و ۸ درصد می‌باشد (جدول ۳). در این میان افرادی دارای مدرک دکتری نیز وجود دارد اما هیچ‌کدام از فعالین به این کسب‌وکار دارای مدرک فوق‌لیسانس نیستند. البته به‌طور کلی هیچ‌کدام از این افراد مدرک مرتبط با این گونه کسب‌وکار را ندارند.

جدول ۳- خصوصیات جمعیت‌شناختی صاحبان کسب‌وکار اقامتگاه‌های بومگردی شهر تیران

متغیر مورد سنجش	درصد فراوانی
جنسیت	مرد ۸۴
	زن ۱۶
تأهل	مجرد ۵۸
	متاهل ۴۲
رده سنی	کمتر از ۳۰ سال ۲۵
	۳۰ تا ۴۰ ۳۳
	۴۰ تا ۵۰ ۱۷
	۵۰ تا ۶۰ ۸
	بیشتر از ۶۰ ۱۷
مدرک تحصیلی	زیر دیپلم ۱۷
	دیپلم ۲۵
	کاردانی ۸
	کارشناسی ۴۲
	کارشناسی ارشد ۰
	دکتری ۸

شکل ۵ توزیع چندبعدهی جامعه آماری کسب‌وکار و خصوصیات سنی و جنسیتی در رابطه با علاقه‌مندی صاحبان کسب‌وکار توریست محور در شهرستان را به صورت اختصار نشان میدهد. همانگونه که مشاهده می‌شود فراوانی نسبی افراد با سن زیر ۲۰ سال با علاقه‌مندی متوسط که جنسیت مرد دارند ۲ نفر می‌باشد. در این کسب‌وکار افراد مجرد در رده سنی کمتر از ۲۰ و ۳۰ تا ۴۰ سال که علاقه زیادی به کسب‌وکار خود دارند بیشترین فراوانی را نشان می‌دهند. همچنین توزیع خصوصیات سنی و سطح تحصیلات در رابطه با علاقه‌مندی صاحبان کسب‌وکار توریست محور در شکل زیر نشان داده شده است. معمولاً ارتباط مشخصی بین مدرک و علاقه‌مندی یا سایر ویژگی‌های مورد ارزیابی وجود ندارد. در بین صاحبان کسب‌وکار افراد دارای مدرک کارشناسی ارشد وجود ندارد (شکل ۵).

شکل ۵- توزیع خصوصیات سنی و جنسیتی، وضعیت تأهل و سطح سواد در رابطه با علاقه‌مندی صاحبان کسب‌وکار توریست محور

در این پژوهش برای بررسی توزیع نرمال داده‌ها، فرض صفر در سطح خطای ۵٪ مبنی بر اینکه توزیع داده‌ها نرمال است، در نظر گرفته شد. اگر میزان معناداری بزرگ‌تر یا مساوی این سطح خطا به دست آید، توزیع داده‌ها نرمال خواهد بود و فرض صفر قبول خواهد بود، لذا نتایج ارزیابی نرمال بودن داده‌های این پژوهش نیز نشان داد که هیچ یک از سری داده‌ها دارای مقادیر Sig. زیر ۵ درصد نبوده و به عبارتی مقادیر آزمون کولموگروف اسمیرنوف به دست آمده پایین بوده لذا داده‌ها نرمال بوده‌اند (جدول ۴).

جدول ۴- ضرایب آزمون کولموگروف اسمیرنوف مربوط به کسب و کار توریست محور مندرج در پرسشنامه

دسته سوالات	گویه‌ها		تعداد	Sig.
	شماره	کولموگروف اسمیرنوف		
ایجاد اشتغال	۶، ۴، ۹، ۱۲، ۱۷، ۱۹، ۱۸	۰/۷۰۸	۷	۰/۳۵۴
حمایت‌ها و ارتباطات	۷، ۸، ۲۵، ۲۷، ۲۸	۰/۶۷۸	۵	۰/۴۱۲
خدمات ارائه شده	۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۴، ۲۱، ۲۴، ۳۰، ۳۲، ۳۳، ۲۰، ۲۸	۰/۵۲۴	۱۱	۰/۳۳۱
انتظارات گردشگر	۲۱، ۲۰، ۲۴، ۲۲، ۲۶	۰/۳۵۸	۵	۰/۴۲۰

برای اطلاع از شرح هر گویه به جدول (۱) مراجعه شود.

نتایج حاصل از آزمون T در قالب میانگین، انحراف معیار، مقادیر حداقل و حداکثر مربوط به پاسخ گویه‌های مندرج در پرسشنامه را در جدول (۵) گزارش شده است و همانگونه که مشاهده می‌شود برای اکثر گویه‌ها مقادیر انتخابی بالاتر از ۳ است و متغیرهای میزان علاقه‌مندی صاحبان اقامتگاه‌های بومگردی، ارائه خدماتی مانند پخش موسیقی و اجرای موسیقی زنده سنتی اثرگذاری آن در جذب گردشگر، اثرگذاری تغییر قیمت مواد غذایی و سایر محصولات خدماتی بر میزان جذب گردشگران، اثرگذاری موقعیت جغرافیایی اقامتگاه بومگردی بر رونق کسب و کار و اثرگذاری نحوه برخورد و تعاملات اجتماعی پرسنل بر کسب و کار با میانگین مقادیر عددی ۴/۲۵، ۴/۴۱، ۴، ۴/۵ و ۴/۱۶ بیشترین ارزش را به خود اختصاص دادند. در مقابل تنها در برخی موارد از جمله سطح سواد بالا و درآمد نسبتاً بالای گردشگران با میانگین ارزش عددی ۲/۱۶ و ۲/۴۱ کمترین مقدار را شامل می‌شوند. لذا می‌توان بیان نمود که در بسیاری از موارد کسب و کار توریست محور در اقامتگاه‌ها بر مؤلفه‌های اشتغال و اقتصاد مؤثر بوده است. برای مثال میزان علاقه‌مندی صاحبان کسب و کار با مقدار تی معادل ۱۱ به شکل معناداری تأثیرگذار بوده است. به همین ترتیب سایر گویه‌ها نیز دارای مقادیر معنی‌دار بوده‌اند. در برخی موارد برای مثال در مورد دارا بودن مدرک تحصیلی مرتبط برای کسب و کار یا سطح سواد گردشگران مشاهده می‌شود که نتیجه آزمون معنادار نشده و به عبارتی ارتباطی بین مدارک و سطح سواد با این گونه کسب و کار وجود ندارد (جدول ۵).

جدول ۵- نتایج حاصل از آزمون T متغیرهای مربوط به کسب و کار توریست محور مندرج در پرسشنامه

شماره گویه	میانگین	انحراف معیار	حداقل	حداکثر	مقدار T	مقدار Sig.
۱	۴/۲۵	۰/۸۶۶	۳/۰۰	۵/۰۰	۱۱/۰	۰/۰۰۱
۲	۳/۶۶	۱/۱۵۴	۱/۰۰	۵/۰۰	۸/۰	۰/۰۲۱
۳	۳/۱۶	۱/۲۶۷	۱/۰۰	۵/۰۰	۱/۰	۰/۰۸۵
۴	۲/۹۱	۱/۰۸۳	۱/۰۰	۵/۰۰	۱۱/۰	۰/۰۰۱
۵	۲/۱۶	۰/۹۳۷	۱/۰۰	۳/۰۰	۱۰/۰	۰/۰۱۱
۶	۳/۵۸	۱/۳۱۱	۱/۰۰	۵/۰۰	۷/۰	۰/۰۲۱
۷	۱/۵۰	۰/۹۰۴	۱/۰۰	۴/۰۰	۱۲/۰	۰/۰۰۳
۸	۳/۳۳	۱/۶۶۹	۱/۰۰	۵/۰۰	۱۴/۰	۰/۰۰۱
۹	۳/۵۸	۱/۰۸۳	۲/۰۰	۵/۰۰	۹/۰	۰/۰۰۵
۱۰	۳/۹۱	۱/۳۱۱	۱/۰۰	۵/۰۰	۱۱/۰	۰/۰۳۱
۱۱	۳/۱۶	۱/۴۰۳	۱/۰۰	۵/۰۰	۱۲/۰	۰/۰۰۱
۱۲	۳/۵۸	۱/۳۷۸	۱/۰۰	۵/۰۰	۱۱/۰	۰/۰۲۱
۱۳	۴/۴۱	۰/۹۳۷	۳/۰۰	۵/۰۰	۱۳/۰	۰/۰۰۱
۱۴	۳/۶۶	۱/۲۵۵	۱/۰۰	۵/۰۰	۱۲/۰	۰/۰۱۱
۱۵	۲/۴۱	۱/۲۴۰	۱/۰۰	۴/۰۰	۵/۰	۰/۰۴۸
۱۶	۲/۱۶	۱/۳۳۷	۱/۰۰	۵/۰۰	۴/۰	۰/۰۷۶
۱۷	۳/۰۳	۱/۶۷۶	۱/۰۰	۵/۰۰	۹/۰	۰/۰۰۵
۱۸	۳/۷۵	۱/۲۸۸	۱/۰۰	۵/۰۰	۱۰/۰	۰/۰۳۱

۰/۰۰۳	۱۴/۰	۵/۰۰	۲/۰۰	۱/۸۵۲	۴/۰۰	۱۹
۰/۰۲۳	۱۳/۰	۵/۰۰	۱/۰۰	۱/۵۶۴	۳/۰۸	۲۰
۰/۰۰۴	۱۱/۰	۴/۰۰	۱/۰۰	۱/۰۸۳	۲/۹۱	۲۱
۰/۰۴۶	۸/۰	۵/۰۰	۱/۰۰	۱/۲۱۵	۳/۲۵	۲۲
۰/۰۳۵	۹/۰	۵/۰۰	۱/۰۰	۱/۱۵۴	۳/۶۶	۲۳
۰/۰۱۴	۱۰/۰	۵/۰۰	۲/۰۰	۱/۰۸۳	۳/۴۱	۲۴
۰/۰۰۲	۱۱/۰	۵/۰۰	۲/۰۰	۱/۰۵۵	۳/۷۵	۲۵
۰/۰۵۵	۶/۰	۵/۰۰	۲/۰۰	۰/۹۰۴	۴/۵۰	۲۶
۰/۰۰۱	۱۳/۰	۵/۰۰	۱/۰۰	۱/۲۶۷	۴/۱۶	۲۷
۰/۰۱۱	۹/۰	۵/۰۰	۱/۰۰	۱/۳۰۲	۳/۶۶	۲۸
۰/۰۷۲	۷/۰	۵/۰۰	۱/۰۰	۱/۶۲۱	۳/۴۱	۲۹
۰/۰۲۰	۹/۰	۵/۰۰	۱/۰۰	۱/۳۷۸	۳/۵۸	۳۰
۰/۰۳۶	۹/۰	۵/۰۰	۱/۰۰	۱/۴۴۱	۳/۵۰	۳۱
۰/۰۸۵	۶/۰	۵/۰۰	۱/۰۰	۱/۲۶۷	۳/۱۶	۳۲

نتایج حاصل از رابطه‌سنجی بین متغیرها در جدول (۶) گزارش شده است و همانگونه که مشاهده می‌شود ارتباط معناداری بین متغیرهای سنجش تأییدی بر اثرگذاری کسب‌وکار اقامتگاه‌های بومگردی بر توسعه اقتصادی است. برای نمونه گویه اثرگذاری کسب‌وکار بر عملکرد اقتصادی سایر اصناف و بازاریان (گویه ۹) با گویه اثرگذاری ارائه تولیدات محلی و غذای سنتی بر جذب گردشگر (گویه ۱۴) دارای ارتباط قوی و ضریب همبستگی ۰/۹۲۱ می‌باشد. همچنین تغییرات قیمت ارز یا مواد غذایی با ضریب همبستگی ۰/۸۵۰ تأثیر بسیار زیادی بر کسب‌وکار اقامتگاه‌های بومگردی دارد. لذا پس از بررسی نتایج و ارتباط بین گویه‌ها چنین به نظر می‌رسد اغلب گویه‌های اقتصادی و نیز اجتماعی و فرهنگی با یکدیگر در ارتباط هستند و به عبارتی تمام بخش‌های اقتصادی-فرهنگی و اجتماعی در صنعت توریست وابسته به اماکن تاریخی و اماکن سنتی در همدیگر تنیده شده‌اند و ضعف و یا قوت هر بخش موجب تضعیف یا بالندگی سایر بخش‌ها می‌شود. به‌طوری‌که برای مثال میزان علاقه به این کسب‌وکار با گویه زمان ارائه خدمات (گویه ۳۰) با ضریب ۰/۸۵۳، گویه ارائه نظرات گردشگران (گویه ۲۱) با تأثیر بر اشتغال (گویه ۶) با ضریب ۰/۸۰۵، ارائه خدمات موسیقی سنتی (گویه ۱۳) با تغییر قیمت مواد غذایی (گویه ۱۹) با ضریب ۰/۹۲۸، انتظارات بالای گردشگران (گویه ۲۰) با رابطه بین درآمد با زمان ارائه خدمات (گویه ۳۰) با ضریب ۰/۸۵۰، افزایش سرمایه‌گذاری و افزایش درآمد (گویه ۸) با رضایت گردشگران از خدمات (گویه ۲۲) با ضریب ۰/۹۲۱ بیش‌ترین ارتباط مثبت معنادار را نشان دادند (جدول ۶).

جدول ۶ - همبستگی بین متغیرهای مورد سنجش مرتبط به کسب‌وکار اقامتگاه‌های بومگردی

افزایش سرمایه‌گذاری و درآمد	اشتغال‌زایی	رضایت کلی گردشگر	خدمات ویژه	قیمت ارز	سطح سواد	حمایت دولت
R	۰/۶۵۰	۰/۷۶۲	۰/۷۵۲	۰/۶۷۲	۰/۶۸۴	۰/۶۱
Sig.	۰/۰۲۲	۰/۰۰۲	۰/۰۰۳	۰/۰۱۲	۰/۰۱۴	۰/۰۳۹
اشتغال‌زایی	رضایت گردشگران	زمان ارائه خدمات	افزایش رفاه نسبی	افزایش اقامتگاه‌ها	سرمایه‌گذارهای غیربومی	خدمات ویژه
R	۰/۸۰۵	۰/۷۱۱	۰/۷۰۲	۰/۶۱۳	۰/۷۱۱	۰/۶۴۹
Sig.	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	۰/۰۱۱	۰/۰۳۴	۰/۰۰۱	۰/۰۲۲
ارتقاء خدمات	افزایش سرمایه‌گذاری و درآمد	خدمات ویژه	افزایش رفاه نسبی	تغییر قیمت مواد غذایی	ارائه نظرات گردشگران	زمان ارائه خدمات
R	۰/۶۷۵	۰/۷۲۲	۰/۶۸۵	۰/۷۲۳	۰/۶۵۶	۰/۸۳۴
Sig.	۰/۰۱۵	۰/۰۰۸	۰/۰۱۲	۰/۰۰۸	۰/۰۲۳	۰/۰۰۲

خدمات موسیقی زنده و سنتی	ارتقاء خدمات	افزایش سرمایه‌گذاری و درآمد	تغییر قیمت مواد غذایی	زمان ارائه خدمات	درآمدزایی	استفاده از تبلیغات
R	۰/۶۷۸	۰/۷۷۷	۰/۹۲۸	۰/۸۰۹	۰/۵۸۶	۰/۶۴۴
Sig.	۰/۰۱۵	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۴۵	۰/۰۲۴
رضایت گردشگران	تجربه کاری	تغییر قیمت خدمات	خدمات ویژه	ارتقاء خدمات	افزایش سرمایه‌گذاری و درآمد	غذای محلی
R	۰/۷۱۳	۰/۶۵	۰/۷۷۷	۰/۷۲۱	۰/۹۲۱	۰/۶۴۴
Sig.	۰/۰۰۹	۰/۰۰۴	۰/۰۰۴	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	۰/۰۲۴
تجربه کاری	مدرک تحصیلی مرتبط	افزایش سرمایه‌گذاری و درآمد	خدمات ویژه	غذای محلی	خدمات موسیقی زنده و سنتی	علاقه به کسب‌وکار
R	۰/۷۲۵	۰/۷۲۳	۰/۶۴۷	۰/۷۹۲	۰/۶۴۸	۰/۷۰۲
Sig.	۰/۰۰۸	۰/۰۰۸	۰/۰۲۳	۰/۰۰۲	۰/۰۲۵	۰/۰۱۱
انتظارات گردشگران	افزایش سرمایه‌گذاری و درآمد	تاثیر تبلیغات	موقعیت جغرافیایی	خدمات موسیقی زنده و سنتی	زمان ارائه خدمات	رضایت گردشگران
R	۰/۷۶۶	۰/۸۱۹	۰/۷۸۵	۰/۶۰۸	۰/۸۵۰	۰/۶۲۸
Sig.	۰/۰۰۴	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۲۵	۰/۰۰۱	۰/۰۴۳
علاقه به کسب‌وکار	افزایش سرمایه‌گذاری و درآمد	زمان ارائه خدمات	خدمات ویژه	رضایت کلی گردشگران	درآمدزایی	افزایش تعداد اقامتگاه
R	۰/۷۲۳	۰/۸۵۳	۰/۶۲۸	۰/۷۱۳	۰/۵۸۷	۰/۵۸۷
Sig.	۰/۰۰۸	۰/۰۰۱	۰/۰۲۹	۰/۰۱۲	۰/۰۴۵	۰/۰۴۵
خدمات ویژه	استفاده از تبلیغات	افزایش اقامتگاه‌ها	انتظارات گردشگران	سرمایه‌گذارهای غیربومی	افزایش رفاه نسبی	زمان ارائه خدمات
R	۰/۶۶۸	۰/۶۳۶	۰/۹۲۸	۰/۸۰۹	۰/۵۸۷	۰/۸۰۹
Sig.	۰/۰۱۸	۰/۰۳۶	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۴۵	۰/۰۰۱
تغییر قیمت مواد غذایی	رضایت گردشگران	تاثیر تبلیغات	انتظارات گردشگران	علاقه به کسب‌وکار	سرمایه‌گذارهای غیربومی	افزایش سرمایه‌گذاری و درآمد
R	۰/۸۵۷	۰/۸۱۹	۰/۸۲۳	۰/۷۳۹	۰/۸۵۰	۰/۸۰۳
Sig.	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۶	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲
ارائه نظرات گردشگران	افزایش تعداد اقامتگاه‌ها	علاقه به کسب‌وکار	اشتغال‌زایی	خدمات موسیقی زنده و سنتی	تغییر قیمت مواد غذایی	خدمات ویژه
R	۰/۶۹۰	۰/۷۷۷	۰/۶۹۰	۰/۷۰۵	۰/۸۲۳	۰/۷۲۷
Sig.	۰/۰۱۳	۰/۰۰۳	۰/۰۱۳	۰/۰۱۰	۰/۰۰۲	۰/۰۰۷
غذای محلی	رضایت کلی گردشگران	خدمات ویژه	افزایش سرمایه‌گذاری و درآمد	خدمات موسیقی زنده و سنتی	تغییر قیمت مواد غذایی	انتظارات گردشگران
R	۰/۷۲۱	۰/۶۲۱	۰/۹۲۱	۰/۷۷۶	۰/۶۰۸	۰/۶۸۵
Sig.	۰/۰۰۸	۰/۰۳۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۳	۰/۰۱۵	۰/۰۱۴
تاثیر تبلیغات	استفاده از تبلیغات	رضایت کلی گردشگران	ارائه نظرات گردشگران	خدمات ویژه	افزایش سرمایه‌گذاری و درآمد	ارتقاء خدمات
R	۰/۶۹۱	۰/۶۹۳	۰/۶۹۶	۰/۷۷۴	۰/۷۷۴	۰/۷۷۴
Sig.	۰/۰۱۳	۰/۰۱۳	۰/۰۱۲	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳	۰/۰۰۳
تغییر قیمت خدمات	استفاده از تبلیغات	تجربه کاری	رضایت کلی گردشگران	تعامل اجتماعی	افزایش سرمایه‌گذاری و درآمد	موقعیت جغرافیایی
R	۰/۶۸۰	۰/۷۹۵	۰/۸۵۷	۰/۸۱۹	۰/۸۰۳	۰/۸۱۹
Sig.	۰/۰۱۵	۰/۰۰۲	۰/۰۰۱	۰/۰۰۱	۰/۰۰۲	۰/۰۰۲

تعامل اجتماعی	سطح سواد	ارائه نظرات گردشگران	علاقه به کسب و کار	ارتقاء خدمات	رضایت گردشگران	انتظارات گردشگران
R	۰/۷۲۵	۰/۶۲۸	۰/۶۲۱	۰/۶۸۸	۰/۷۲۵	۰/۸۴۱
Sig.	۰/۰۰۸	۰/۰۴۳	۰/۰۳۱	۰/۰۱۸	۰/۰۱۰	۰/۰۰۲
گردشگران خاص	خدمات ویژه	سرمایه گذارهای غیربومی	تجربه کاری	تغییر قیمت مواد غذایی	تغییر قیمت خدمات	-
R	۰/۷۷۶	۰/۶۸۴	۰/۷۹۲	۰/۶۸۵	۰/۷۲۵	-
Sig.	۰/۰۰۴	۰/۰۱۴	۰/۰۰۲	۰/۰۱۴	۰/۰۰۸	-
ترجیح بافت سنتی	زمان ارائه خدمات	غذای محلی	علاقه به کسب و کار	خدمات موسیقی زنده و سنتی	اشتغال زایی	-
R	۰/۸۳۴	۰/۶۷۸	۰/۶۶۰	۰/۷۳۳	۰/۷۷۰	-
Sig.	۰/۰۰۱	۰/۰۱۵	۰/۰۱۹	۰/۰۰۷	۰/۰۰۳	-
رونق آتی کسب و کار	زمان ارائه خدمات	خدمات ویژه	علاقه به کسب و کار	تغییر قیمت خدمات	-	-
R	۰/۷۳۵	۰/۷۳۵	۰/۶۹۰	۰/۷۳۹	-	-
Sig.	۰/۰۰۶	۰/۰۰۶	۰/۰۱۲	۰/۰۰۲	-	-
موقعیت جغرافیایی	سرمایه گذاری و افزایش درآمد	پرسنل خانوادگی	-	-	-	-
R	۰/۷۷۷	۰/۶۱۷	-	-	-	-
Sig.	۰/۰۰۲	۰/۰۳۳	-	-	-	-
حمایت دولت	قیمت ارز	-	-	-	-	-
R	۰/۶۰۱	-	-	-	-	-
Sig.	۰/۰۳۹	-	-	-	-	-

براساس نتایج و نظرات مصاحبه‌شوندگان به سؤالات تشریحی، ایجاد اشتغال، افزایش درآمد، و علاقه مهم‌ترین عوامل گرایش به این کسب و کار می‌باشد. در بخش سؤالات تشریحی که در خصوص ظرفیت‌ها و موانع کسب و کار توریست محور مطرح شد چنین به نظر می‌رسد که علی‌رغم وجود پتانسیل بالا در خصوص این صنعت و اشتغال‌زایی و بهبود وضعیت اقتصادی افراد مشغول در این حرفه، تنگناها و مشکلات عدیده فراوانی وجود دارد که عمدتاً مربوط به مسائل مالی و قوانین دولتی می‌باشد. تقریباً تمام صاحبان این حرفه از عدم حمایت بخش دولتی خبر دادند. بر اساس نظرات دارندگان اقامتگاه‌ها، دولت می‌تواند به صورت ارائه تسهیلات در جهت رشد این کسب و کار حمایت و اقداماتی مؤثری را انجام دهد. از سویی در بسیاری موارد قوانین دولتی موانعی در جهت رشد این بخش در ایران می‌باشد به طوری که تقریباً ورود توریست خارجی را به حداقل ممکن رسانده است. این اقدامات و همچنین عدم آگاهی مردم موجب عدم حفاظت از مناطق سنتی و موجب نابودی اماکن سنتی و سازه‌های قدیمی در شهر تیران شده است. در برخی موارد ممکن است نگاه مردم محلی به این صنعت و برخورد آن‌ها با صاحبان این حرفه به خوبی ایجاد نشده باشد که در این راستا نیز (بر مبنای نظرات صاحبان کسب و کار) دولت با حمایت و مستندسازی و پخش برنامه‌های تبلیغاتی از طریق رسانه‌های جمعی می‌تواند نگاه مردم را نسبت به اثرات مثبت این حرفه توسعه دهد و موجب استفاده بهتر و بیشتر از ظرفیت‌های موجود مخصوصاً در جوامع کوچک و روستایی شود. به طور کلی آگاهی و همکاری مردم در این منطقه که عموماً دارای بافت‌های تاریخی و سنتی بوده می‌تواند موجب شکل‌گیری یک شبکه اقتصادی قوی در منطقه شود و وابستگی به بسیاری از شغل‌های کم‌بازده کاهش یابد و از طرفی موجبات ایجاد شغل پایدار با درآمد مناسب برای بخشی از جامعه بیکار در این منطقه شود. موفقیت در این امر نیز تا حد زیادی تحت تأثیر آگاه‌سازی مردم و تشویق برای انجام اشتغال گروهی به همراه معرفی تاریخ و فرهنگ این شهر خواهد بود.

بحث و نتیجه‌گیری

ارزیابی اولیه در خصوص اقامتگاه‌های بوم‌گردی موجود در شهر تیران که هم در بخش مرکزی و هم در روستاهای حومه شهر فعالیت دارند گواه بر این موضوع است که در دهه گذشته روند ایجاد این نوع جاذبه‌ی گردشگری و کسب و کارهای وابسته به آن رشد بالایی داشته است. از سویی

ارزیابی‌ها نشان می‌دهد که در وهله اول علاقه صاحبان این کسب‌وکار موجب راه‌اندازی این واحدها در این شهر شده است و علی‌رغم مشکلات سازمانی و کمبودها در بخش امکانات رفاهی باین‌حال اکثریت این واحدها درصدد تجهیز و ارتقا این اقامتگاه‌ها هستند. یکی از دلایل دیگر توجه به کسب‌وکار گردشگرمحور با تکیه بر اقامتگاه‌های بوم‌گردی در این شهر مباحث اقتصادی می‌باشد به‌طوری‌که با وجود پتانسیل‌ها و مخصوصاً وجود ابنیه تاریخی و موجودیت سازه‌های سنتی امکان راه‌اندازی این اقامتگاه‌ها بهتر انجام شده است. در واقع اقتصاد گردشگرمحور مبتنی بر اماکن سنتی یکی از کم‌هزینه‌ترین نوع کسب‌وکار در عصر حاضر بوده که گرایش خوبی نسبت به این نوع کسب‌وکار در شهر تیران دیده می‌شود. بنابراین طیفی از گردشگرها نیز با توجه به اینکه چه علایقی دارند، تمایل دارند تا در فضای سنتی این بوم‌گردها برای مدتی سکونت داشته باشند و با فرهنگ فضای سنتی، غذا محلی و بعضاً موسیقی و لباس سنتی آشنا و از آن لذت ببرند. در این راستا هر واحد اقامتگاهی با تبلیغات و توسعه امکانات و خدمات، باعث جذب تعداد بیشتری گردشگر شده و زمینه اشتغال افراد بیشتری را فراهم می‌سازد. از طرفی با توجه به نتایج ارزیابی و مصاحبه با صاحبان کسب‌وکار، این گونه اقتصاد موجب بهبود و یا اثرگذاری بر سایر اصناف در این منطقه می‌شود به‌طوری‌که از بحث حمل‌ونقل گرفته تا نیازهای خوراک و پوشاک و غیره در مدت اسکان در این اقامتگاه‌ها موجب می‌شود تا دامنه تبادلات اقتصادی وابسته به گردشگر در اطراف این بوم‌گردها نیز افزایش یابد. به‌طور کلی مهم‌ترین اثرگذاری این اقامتگاه‌ها در اقتصاد محلی خواهد بود. مشابه با نتایج این تحقیق گزارشات ارائه شده توسط احمدی و همکاران (۱۳۹۴)، مهدوی و همکاران (۱۳۹۵) و حسین زاده و همکاران (۱۳۹۷) که در مناطق گوناگون توریستی ایران انجام شده است نشان از اهمیت این گرایش‌ها در اقتصاد جوامع محلی دارد. در همین راستا محمدی گریفی و همکاران (۱۴۰۱) در استان گیلان به این نتیجه رسیدند که واحدهای توریستی و اقامتگاه‌های بوم‌گردی زمینه‌ساز شغل‌های جدیدی مخصوصاً برای جامعه زنان هستند که در کنار اشتغال‌زایی در این مناطق، بهبود و ارتقای درآمد صاحبان کسب‌وکار از این طریق نیز فراهم شده است. این‌گونه اشتغال ممکن است در زمینه گیاهان دارویی و فرهنگ‌های سنتی دیگر در این مناطق را شامل شود که از طرف گردشگران جالب و دلپسند خواهد بود. بنابراین وجود چنین اقامتگاه‌هایی به اشتغال‌زایی و کاهش بیکاری در جوامع مختلف کمک می‌کند و با توسعه صنعت گردشگری، فرصت‌های شغلی در بخش‌های مختلف از جمله خدمات گردشگری، رستوران‌ها و فروشگاه‌ها ایجاد می‌شود.

ارزیابی ارتباط بین خدمات اقامتگاه‌ها، تعامل اجتماعی کارکنان، ارائه تولیدات محلی، تغییرات قیمت خدمات و مخصوصاً خوردوخوراک، وجود موسیقی سنتی و مواردی از این قبیل تأثیر مستقیم بر میزان ورود گردشگران به این اقامتگاه‌ها دارد. بنابراین تدابیر مدیریتی در این امر نیز می‌تواند برای بهبود این کسب‌وکار مثرتر واقع گردد و با ایجاد یک شبکه بین بخش‌های تولید مواد غذایی با تبادل حجم بیشتر مواد غذایی و سایر کالاها به گسترش چرخه اقتصادی در این اقامتگاه‌ها کمک نماید. این بازده مالی به جامعه محلی و تجارت محلی کمک می‌کند و درآمد آن‌ها را افزایش می‌دهد. همانگونه که در داخل کشور، لهنونیان و همکاران (۱۴۰۲) در زربوار و کویک و جووانویک^۱ (۲۰۱۷) در صربستان به این نتیجه رسیدند که احداث واحدهای اقامتگاهی بوم‌گردی در این مناطق به شکل مؤثری اقتصاد و اشتغال و درآمدزایی منطقه را تحت تأثیر قرار داده است. اما به‌رحال استفاده از ابنیه تاریخی و ساخت و بازسازی اقامتگاه‌های بوم‌گردی برای ایجاد اشتغال و گردشگری می‌تواند با موانعی مواجه باشد. برای مثال کمبود منابع مالی، محدودیت‌های قانونی و مجوزها، نگرش منفی جامعه محلی مخصوصاً قشر مذهبی که برای غلبه بر این موانع، همکاری بین دستگاه‌های دولتی، سازمان‌های غیردولتی، جوامع محلی و سرمایه‌گذاران خصوصی بسیار مهم است. همچنین، ایجاد آگاهی عمومی و آموزش‌های مهارتی برای جامعه محلی می‌تواند به ایجاد نگرش مثبت نسبت به استفاده از ابنیه تاریخی برای اشتغال‌زایی و گردشگری کمک کند. به‌طور کلی، دولت نقش کلیدی در حفظ، مدیریت و بهره‌برداری از اماکن تاریخی توریستی دارد تا این اماکن را برای نسل‌های آینده حفظ کرده و از آن‌ها بهره‌برداری صحیح و پایدار را تضمین کند. نقش دولت در بهره‌برداری از اماکن تاریخی-توریستی بسیار مهم است. دولت معمولاً مسئولیت حفظ و نگهداری اماکن تاریخی را بر عهده دارد باید تلاش کند تا این اماکن را به نحوی مدیریت کند که بتواند بهره‌وری بالا و حفظ آن‌ها را تضمین کند. در این راستا، نقش دولت شامل حفظ و نگهداری، مدیریت و بهره‌برداری، ترویج گردشگری و جذب توریست، و همکاری با بخش خصوصی است. از سویی بخش خصوصی می‌تواند به بهبود کیفیت خدمات ارائه شده کمک کند و در سرمایه‌گذاری، مدیریت مطلوب، ارائه خدمات بهتر، ایجاد شغل و افزایش درآمد، بهره‌برداری بهینه، نوآوری و بهبود کیفیت موثر واقع گردد. لذا بخش خصوصی می‌تواند تأثیر قابل توجهی در بهره‌برداری و درآمدزایی از اماکن تاریخی توریستی داشته باشد.

پیشنهاد می‌شود تحقیقات آتی در جهت شناسایی پتانسیل‌ها و رفع مشکلات این حرفه به صورت خاص در شهر تیران و به صورت کلان در سطح کشور از طریق ارائه آمار و اطلاعات، ارتباط با نمایندگان محلی، حضور در نشست‌ها و کنفرانس‌ها، تشکیل اتحادیه‌ها و انجمن‌ها، ارتباط با رسانه‌ها و همچنین برای توجیه کردن تأثیر کسب‌وکار توریست محور بر جوامع محلی صورت گیرد. از طریق این فعالیتها می‌توان با نشان دادن اثرات بومگردها در پایداری اقتصاد، حفظ فرهنگ و میراث، توسعه مشاغل محلی، ارتباطات فرهنگی و تفاهم بین‌المللی، حفاظت از محیط‌زیست به اهداف بلندمدت توسعه پایدار اقتصاد گردشگری و پایداری اکولوژیکی رسید.

قدردانی

بدین‌وسیله از آقای دکتر ح. یزدان‌شناس به خاطر راهنمایی‌های ارزشمند و کمک‌های بی‌دریغی که در تمامی مراحل انجام پژوهش حاضر مبذول فرمودند، تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

منابع

- احمدی، علیرضا؛ فروزانی، معصومه؛ آجیلی، عبدالعظیم، و یزدان پناه، مسعود (۱۳۹۴). عوامل مؤثر بر رضایت‌مندی و حمایت ساکنان مناطق روستایی (مطالعه موردی: شهرستان‌های مسجدسلیمان، اندیکا و الی). *دوفصلنامه مطالعات اجتماعی گردشگری*، ۳(۶)، ۸۶-۶۱. <http://journalitor.ir/Article/35132/FullText>
- افخمی، بهروز (۱۳۸۶). *مقدمه‌ای بر ارتباط باستان‌شناسی و گردشگری فرهنگی*. نشر عیلام. ۱۶۰ صفحه.
- بذرافشان، مرتضی؛ سامانی قطب‌آبادی، سحر، و فصولی، سیده مهتاب (۱۳۹۶). گردشگری سبز: بررسی ضرورت توجه به اقدامات سبز در صنعت گردشگری و مهمان‌نوازی. *کنفرانس بین‌المللی عمران، معماری و شهرسازی ایران معاصر*، تهران، <https://civilica.com/doc/709975>
- پاپلی یزدی، محمدحسین، و سقایی، مهدی (۱۳۸۵). *گردشگری (ماهیت و مفاهیم)*، تهران، نشر سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت). ۲۸۴ صفحه.
- پاشازاده، مهدی؛ نظم‌فر، حسین، و عزت‌پناه، بختیار (۱۳۹۷). نقش اماکن تاریخی - فرهنگی در توسعه گردشگری (مطالعه موردی: آرامگاه شمس تبریزی در شهر خوی). *فصلنامه جغرافیا و برنامه ریزی منطقه ای*، ۱۹(۱)، ۳۱۹-۳۳۱. doi:20.1001.1.22286462.1397.9.1.19.9
- حجت‌شمامی، سیروس، و جوان، فرهاد (۱۴۰۱). اکوتوریسم و پایداری محیط‌زیست روستایی در شهرستان رودبار. *مجله مطالعات مدیریت توسعه سبز*، ۱(۲)، ۵۹-۷۲. doi: 10.22077/jgmd.2023.6082.1018
- حقانی، مهسا، و مجیدی‌هتکه‌لویی، سحر (۱۴۰۲). *بومی‌سازی سازه‌های نوین، زمینه‌ساز توسعه پایدار گردشگری روستایی در مازندران با تمرکز بر اقامتگاه‌های بوم‌گردی*. علوم و تکنولوژی محیط‌زیست.
- حیدری‌چیان، رحیم (۱۳۸۹). *مبانی برنامه‌ریزی صنعت گردشگری*. تهران، انتشارات سمت.
- ساعی، علی؛ نائیجی، مختار، و رضایی، محمد (۱۳۸۹). ارتباط بین تبلیغات و جذب گردشگر فرهنگی در ایران (مطالعه موردی گردشگران خارجی فرهنگی اصفهان). *جامعه‌شناسی تاریخی*، ۲(۴)، ۶۹-۹۴. <http://jhs.modares.ac.ir/article-25-6462-fa.html>
- سلمانی، مسعود، و احمدیان، مهدی (۱۴۰۱). روندهای صنعت گردشگری ایران. *مدیریت راهبردی و آینده‌پژوهی*، ۵(۱)، ۴۵-۷۳. https://journal.tolouemehr.ac.ir/article_154802.html
- شمس، مجید، و امینی، نصیره (۱۳۸۸). ارزیابی شاخص فرهنگ ایرانی و تأثیر آن در توسعه گردشگری. *نگرش‌های نو در جغرافیای انسانی (جغرافیای انسانی)*، ۱(۴)، ۸۱-۹۳. <https://www.sid.ir/paper/177058/fa>

- صادقی، حجت الله، و کوراوند، حسین (۱۴۰۱). تحلیل وضعیت شاخص‌های گردشگری سبز در منطقه کوهرنگ. *مجله مطالعات مدیریت توسعه سبز*، ۱(۱)، ۳۳-۴۶. doi: 10.22077/jgmd.2022.5653.1004
- عباسی سورکی، فاطمه؛ شیخی، احمدرضا، و نوری زمان‌آبادی، هدایت اله (۱۴۰۱). شناسایی و تحلیل موانع گذار از ساختارهای سنتی به بستر هوشمند در مقاصد گردشگری روستایی بخش بن رود شهرستان اصفهان. *فصلنامه مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای*، ۳(۱)، ۴۴-۶۷. https://www.srds.ir/article_152287.html
- فال سلیمان، محمود؛ میکانیکی، جواد، و نیک شعار، مرجان (۱۴۰۱). اکوتوریسم کویری و توسعه پایدار روستایی استان خراسان جنوبی. *مجله مطالعات مدیریت توسعه سبز*، ۱(۱)، ۱۱۷-۱۳۲. doi: 10.22077/jgmd.2022.2284
- کریمی، فرزاد، و زاهدی کیوان، مهدی (۱۳۹۰). تعیین شاخص سرمایه‌گذاری اقتصادی در تخصیص بهینه تسهیلات به صنعت گردشگری در شرایط عدم قطعیت. *پژوهش‌ها و سیاست‌های اقتصادی*، ۱۹(۵۹)، ۱۷۴-۱۵۱. <http://qjerp.ir/article-1-198-fa.html>
- لهونیان، وریا؛ دانا سالم، محمد، و منوچهری، سوران (۱۴۰۲). تحلیلی بر شرایط توسعه و عملکرد اثربخش اقامتگاه‌های بوم‌گردی در نواحی روستایی پیرامون تالاب زریوار شهرستان مریوان مبتنی بر رویکرد سیستمی مدیریت گردشگری. *جغرافیا و برنامه‌ریزی محیطی*، ۳۴(۴)، ۴۳-۶۸. doi: 10.22108/gep.2023.134860.1539
- محمدی گرفمی، علیرضا؛ تیمور، آمار، و قریشی میناباد، محمدباسط. (۱۴۰۱). تحلیل نقش اقامتگاه‌های بوم‌گردی در اقتصاد روستاهای شهرستان رشت. *مهندسی جغرافیایی سرزمین*، ۶(۲)، ۴۸۷-۵۰۵. doi: 20.1001.1.25381490.1401.6.12.4.3
- موسوی، زهرا سادات؛ علیرضایی، ابوتراب؛ شاه منصور، اشرف، و علیزاده، مجد (۱۴۰۱). شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه کسب‌وکارهای زنجیره‌ای روستایی (مطالعه موردی: روستاهای منتخب شهرستان کاشان). *مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی*، ۱۶(۳)، ۶۴۹-۶۶۶. doi: 20.1001.1.25385968.1400.16.3.14.1
- میرزائی، روزبه، و رضائی، نفیسه (۱۳۹۶). بخش‌بندی بازار رویدادهای ویژه فرهنگی بر مبنای انگیزه‌های بازدیدکنندگان. *تحقیقات بازاریابی نوین*، ۷(۲۴)، ۹۳-۱۱۴. doi: 10.22108/nmrj.2017.21453
- یغفوری، حسین؛ اسکندری ثانی، احمد، و اکبری، فاطمه (۱۳۹۲). نقش بافت تاریخی در ارتقاء مؤلفه‌های رقابت‌پذیری شهری (مورد مطالعه: شهر بیرجند). *برنامه‌ریزی فضایی*، ۳(۷)، ۶۳-۸۴. doi: 10.22108/sppl.2017.106274.1111
- Arshad, M. I., Iqbal, M. A., & Shahbaz, M. (2018). Pakistan tourism industry and challenges: a review. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 23(0), 1-12. DOI:10.1080/10941665.2017.1410192
- Adamchyk, O. (2020). Innovative sources of increasing the competitiveness of rural green tourism enterprises. *University Economic Bulletin*, 43(2), 38-45. DOI:10.31470/2306-546X-2020-46-38-45
- Cvetkovic, M., & Jovanovic, S. S. (2017). Spatial cultural-historical units in the function of tourism development in Serbia. In *4th International Scientific Conference, Agribusiness MAK-2017, European Road IPARD 2015-2020*, 27-28 January 2017, Kopaonik, Serbia. Proceedings (pp. 222-231). Etno Centar GEGULA-Center for the successful development of family agriculture and tourism.
- Korkuna, O., Korkuna, I., & Kulyk, O. (2020). Green tourism as a factor of development of United Territorial Communities in Ukraine. *Economic and Regional Studies/Studia Ekonomiczne i Regionalne*, 13(1), 126-136. DOI: 10.2478/ers-2020-0009
- Neupane, R., KC, A., Aryal, M., & Rijal, K. (2021). Status of ecotourism in Nepal: a case of Bhadaure-Tamagi village of Panchase area. *Environment. Development and Sustainability*, 23(11):15897-15920. doi: 10.1007/s10668-021-01317-z.

- Respati, A., Purwanto, E., Santoso, S., & Handayani, I. G.A.K.R. (2017). The Reconstruction of Ecotourism Model Based on Resources and Local Wisdom. *International Journal of Business, Economics and Law*, 13(4), 138-143. <https://ijbel.com/wp-content/uploads/2017/10/LAW-214.pdf>
- Tran, A. H., & Xuan, H. N. (2021). Green tourism-sustainable tourism development in Phu Quoc Island district. *International Journal of Multidisciplinary Research and Development*, 8(1), 21-24. file:///C:/Users/Only%20Allah/Downloads/MINHCHNGBONN2.pdf
- Wu, S.T., Chiu, C.H., & Chen, Y.S. (2019). An evaluation of recreational benefits and tribal tourism development for aboriginal villages after post-disaster reconstruction-a case study of Taiwan. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 24(2), 136-149. DOI:10.1080/10941665.2018.1556710

Evaluating the effectiveness of ecotourism resorts on sustainable tourism economy in Tiran City

Meysam Yazdanshenas¹, Sayyed Hojjat Mousavi*²

¹ MSc Graduate of Ecotourism, Department of Geography and Tourism, Faculty of Natural Resources and Earth Sciences, University of Kashan, Kashan, Iran

² Associate Professor, Department of Geography and Tourism, Faculty of Natural Resources and Earth Sciences, University of Kashan, Kashan, Iran

* Corresponding Author's Email: hmousavi15@kashanu.ac.ir

Abstract

Ecotourism as a type of green tourism, residences show economic stability of host society and ecological stability in form of attractions protection and natural and human heritage, which, with association of culture and tradition of indigenous community, offers accommodation and welfare facilities to tourists. The present study was conducted with aim of measuring the effect of ecotourism residences on sustainable tourism economy in Tiran, and it is of an applied type with an analytical and survey methodology that was conducted through questionnaires and interviews in form of 4 indicators and 37 variables in year 2023. Results showed number of residences increased from 2 to 12 units in 2013 to 2023, and accordingly, the number of employees increased by 50%, which is mainly due to owners' interest of residences, and amount of income is of secondary importance. Data normal distribution with a coefficient of 0.7 shows opinion agreement of statistical community on positive economic effects of this business. Also, t-test results show the highest importance of interest level of accommodation owners (4.25), effectiveness of providing traditional live music services (4.41) and effect of changing the food and services price (4) on attracting tourists, effect of geographical location on residence prosperity (4.5), and effect of the personnel behavior and social interactions on this business development (4.16). results of correlation test indicate a significant and positive relationship between variables of providing local products and traditional food (R=0.921) and currency and food price changes (R=0.850) on the economy of ecotourism resorts. Results of examining the challenges show private sector has voluntarily invested in this business and other sectors in cases such as issuing licenses and adding specific and complex instructions have caused a decrease in owners desire and fewer tourists in these places. Therefore, by removing the obstacles and following the others

experiences, it is possible to develop sustainable tourism in Tiran with the aim of creating green employment.

Introduction

The emergence of ecoresorts and traditional residences in touristic areas, on the one hand, shows the culture and tradition of the local community, and on the other hand, it offers accommodation and comfort facilities to tourists with the association of traditional feeling. In this regard, the Tiran City is also affected by the establishment of these residences and their consequences, but the factors affecting the trend towards this business and the economic effects resulting from it have not been evaluated. Therefore, the purpose of this research is to evaluate the factors of the trend towards the reconstruction of traditional houses and the construction of ecoresorts and its effect on the employment of tourism-oriented tourism in the Tiran City.

Methodology

The present research is of an applied type and its methodology is an analysis and a survey study that was conducted through interviews and questionnaires in the form of 32 questions of 5-choice and 5 descriptive questions in the ecoresorts of Tiran City in 1402.

Finding and Results

The results showed that the number of ecoresorts in the region has increased from 2 units in 2012 to 12 units in 2023, and as a result, the number of people working in this economic activity has increased by 50% compared to the previous decade, which was mainly due to the interest of the owners of this profession and factors such as income are second in importance.

The results of normality of the data with a sig. of 0.7 for the items related to employment indicated the aligned opinions of the sample regarding the economic effects of this business. The results of the T-test also show the highest importance of the variables are the interest level of the owners of ecoresorts (4.25), the effectiveness of live providing traditional music services in attracting tourists (4.41), the effect of changing the price of food and other service products on attracting tourists (4), the effect of geographical location of ecoresorts on business prosperity (4.5), and the effect of behavior and social interactions of personnel on the business development of ecoresorts (4.16).

The results of the correlation test indicate a strong relationship and a very high effect of the variables of providing local products and traditional food ($R=0.921$), and changes in price of currency and food ($R=0.850$) on ecoresorts business.

Conculosion

The results of challenges survey show that private sector has voluntarily invested in this business and the government sectors in some cases, such as issuing licenses and adding specific and complex instructions, have reduced the desire of the owners of this type of business and the presence of tourists in these places. Therefore, by amending the regulations and complex laws, as well as following the example of the leading countries in the business of ecoresorts, sustainable development of tourism in the Tiran City can be achieved with the aim of creating employment and economic improvement.

Keywords: Sustainable Tourism, Ecotourism Resort, Reconstruction of Traditional Places, Economic Development, Tiran City.